

Tijana Lazić IN 3/2021
Savo Savić IN 50/2021

**Turbulencije u rasporedu:
Zašto avioni kasne**

Sadržaj:

- Karakteristike baze podataka
- Semantika obeležja
- Primer širenja podataka
- Predlog logičke šeme za MongoDB
- Predlog agregacija - 10 pitanja

Karakteristike baze podataka

Tema: Analiza kašnjenja civilnih letova u SAD-u 2023. godine, uzimajući u obzir meteorološke uslove i karakteristike aviona

Izvor podataka: Kaggle datasetovi „[2023 US Civil Flights Delay, Meteo and Aircraft](#)” i “[Airports Data](#)”

Veličina skupa podataka: Cancelled_Diverted_2023.csv (18.69 MB), US_flights_2023.csv (1.15 GB), airports_geolocation.csv (26.77 kB), weather_meteo_by_airport.csv(7.41 MB), airports.csv ((9.1 MB)), airport-frequencies.csv (1.22 MB), runways.csv (3.05 MB)

Karakteristike baze podataka

Struktura podataka:

Cancelled_Diverted_2023.csv: Informacije o otkazanim i preusmerenim letovima (broj redova: 104.488, broj kolona: 23)

US_flights_2023.csv: Detalji o letovima, uključujući kašnjenja, avione i tipove kašnjenja (broj redova: 6.743.404, broj kolona: 24)

Airports_Geolocation.csv: Geografske informacije o aerodromima (broj redova: 364, broj kolona: 7)

Weather_Meteo_by_Airport.csv: Meteorološki podaci po aerodromima (broj redova: 132.860, broj kolona: 10)

airports.csv: Sadrži detalje o aerodromima širom sveta, uključujući tip aerodroma, lokaciju, nadmorsku visinu, i usluge (broj redova: 61.221, broj kolona: 18)

airport_frequencies.csv: Sadrži podatke o komunikacionim frekvencijama aerodroma (broj redova: 28.927, broj kolona: 6)

runways.csv: Sadrži podatke o pistama na aerodromima, uključujući dužinu, širinu, površinu, i osvetljenost (broj redova: 41.761, broj kolona: 20)

Semantika obeležja

Cancelled_Diverted_2023.csv

FlightDate: Datum leta (npr. 2023-01-01)

Day_Of_Week: Dan u nedelji (1–7, gde je 1 ponedeljak)

Airline: Naziv avio-kompanije

Tail_Number: Jedinstveni identifikator aviona

Cancelled: Indikator otkazivanja (0/1)

Diverted: Indikator preusmeravanja (0/1)

Dep_Airport, Arr_Airport: IATA kodovi polaznog i dolaznog aerodroma

Dep_CityName, Arr_CityName: Gradovi polaska i dolaska

Semantika obeležja

Cancelled_Diverted_2023.csv

DepTime_label: Vremenski interval polaska (npr. jutro, popodne)

Dep_Delay, Arr_Delay: Kašnjenje polaska/dolaska (u minutima)

Dep_Delay_Tag, Arr_Delay_Tag: Indikator kašnjenja (0/1)

Dep_Delay_Type, Arr_Delay_Type: Tip kašnjenja (npr. early, on-time, delayed)

Flight_Duration: Trajanje leta (u minutima)

Distance_type: Kategorija distance (npr. kratka, srednja, duga)

Delay_Carrier, Delay_Weather, Delay_NAS, Delay_Security, Delay_LastAircraft: Kašnjenja uzrokovana avio-kompanijom, vremenom, NAS-om, sigurnošću ili prethodnim letom (u minutima)

Semantika obeležja

US_flights_2023.csv

FlightDate: Datum leta (format: YYYY-MM-DD, npr. 2023-01-01)

Day_Of_Week: Dan u nedelji kada je let obavljen (1–7, gde je 1 ponedeljak, 2 utorak, itd.)

Airline: Naziv avio-kompanije koja upravlja letom (npr. American Airlines, Delta)

Tail_Number: Jedinostveni identifikator aviona (npr. N123AA)

Dep_Airport: IATA kod polaznog aerodroma (npr. JFK)

Dep_CityName: Naziv grada polaznog aerodroma (npr. New York)

DepTime_label: Vremenski interval polaska (npr. Morning, Afternoon, Evening)

Semantika obeležja

US_flights_2023.csv

Dep_Delay: Kašnjenje polaska u minutima (pozitivno za kašnjenje, negativno za raniji polazak)

Dep_Delay_Tag: Indikator kašnjenja polaska (0 za na vreme ili ranije, 1 za kašnjenje)

Dep_Delay_Type: Tip kašnjenja polaska (npr. Early, On-time, Delayed)

Arr_Airport: IATA kod dolaznog aerodroma (npr. LAX)

Arr_CityName: Naziv grada dolaznog aerodroma (npr. Los Angeles)

Arr_Delay: Kašnjenje dolaska u minutima (pozitivno za kašnjenje, negativno za raniji dolazak)

Arr_Delay_Type: Tip kašnjenja dolaska (npr. Early, On-time, Delayed)

Flight_Duration: Trajanje leta u minutima

Semantika obeležja

US_flights_2023.csv

Distance_type: Kategorija distance leta (npr. Short, Medium, Long)

Delay_Carrier: Kašnjenje uzrokovano avio-kompanijom (u minutima)

Delay_Weather: Kašnjenje uzrokovano vremenskim uslovima (u minutima)

Delay_NAS: Kašnjenje uzrokovano Nacionalnim sistemom vazdušnog saobraćaja (NAS) (u minutima)

Delay_Security: Kašnjenje uzrokovano sigurnosnim procedurama (u minutima)

Delay_LastAircraft: Kašnjenje uzrokovano kašnjenjem prethodnog leta aviona (u minutima)

Manufacturer: Proizvođač aviona (npr. Boeing, Airbus)

Model: Model aviona (npr. 737, A320)

Aircraft_age: Starost aviona u godinama

Semantika obeležja

Airports_Geolocation.csv

IATA_CODE: IATA kod aerodroma

AIRPORT: Naziv aerodroma

CITY: Grad

STATE: Država

COUNTRY: Zemlja aerodroma

LATITUDE, LONGITUDE: Geografske koordinate aerodroma

Semantika obeležja

Weather_Meteo_by_Airport.csv

time: Datum i vreme meteorološkog merenja

tavg, tmin, tmax: Prosečna, minimalna i maksimalna temperatura (°C)

prcp: Padavine (mm)

snow: Sneg (mm)

wdir: Smer vetra (stepeni)

wspd: Brzina vetra (km/h)

pres: Atmosferski pritisak (hPa)

airport_id: IATA kod aerodroma

Semantika obeležja

airports.csv

id: Jedinstveni identifikator aerodroma

ident: ICAO kod aerodroma (npr. KJFK za JFK aerodrom)

type: Tip aerodroma (npr. large_airport, medium_airport, small_airport)

name: Puno ime aerodroma (npr. John F Kennedy International Airport)

latitude_deg: Geografska širina aerodroma

longitude_deg: Geografska dužina aerodroma

elevation_ft: Nadmorska visina aerodroma u stopama (može uticati na performanse aviona)

continent: Kontinent na kojem se nalazi aerodrom (npr. NA za Severnu Ameriku)

iso_country: ISO kod države (npr. US)

Semantika obeležja

airports.csv

iso_region: ISO kod regiona (npr. US-NY za Njujork)

municipality: Grad ili opština gde se aerodrom nalazi

scheduled_service: Da li aerodrom ima redovne komercijalne letove (yes/no)

gps_code: GPS kod aerodroma (može biti sličan ICAO kodu)

iata_code: IATA kod aerodroma (npr. JFK), ključ za povezivanje sa US_flights_2023

local_code: Lokalni kod aerodroma (često za male aerodrome)

home_link: URL zvanične web stranice aerodroma.

wikipedia_link: URL Vikipedija stranice aerodroma.

keywords: Ključne reči povezane sa aerodromom

Semantika obeležja

airport_frequencies.csv

id: Jedinstveni identifikator frekvencije

airport_ref: Referenca na id iz Airports tabele

airport_ident: ICAO kod aerodroma (povezuje se sa ident iz Airports)

type: Tip frekvencije (npr. TWR za kulu, APP za prilaz)

description: Opis frekvencije (npr. Tower, Approach)

frequency_mhz: Frekvencija u megahercima

Semantika obeležja

runways.csv

id: Jedinstveni identifikator piste

airport_ref: Referenca na id iz Airports tabele

airport_ident: ICAO kod aerodroma (povezuje se sa ident iz Airports)

length_ft: Dužina piste u stopama

width_ft: Širina piste u stopama

surface: Materijal piste (npr. Asphalt, Concrete)

lighted: Da li je pista osvetljena (1 = da, 0 = ne)

closed: Da li je pista zatvorena (1 = da, 0 = ne)

le_ident: Identifikator nižeg kraja piste (npr. 04L)

le_latitude_deg: Geografska širina nižeg kraja piste

Semantika obeležja

runways.csv

le_longitude_deg: Geografska dužina nižeg kraja piste

le_elevation_ft: Nadmorska visina nižeg kraja piste

le_heading_degT: Azimut nižeg kraja piste

le_displaced_threshold_ft: Pomeraj praga nižeg kraja piste

he_ident: Identifikator višeg kraja piste (npr. 22R)

he_latitude_deg: Geografska širina višeg kraja piste

he_longitude_deg: Geografska dužina višeg kraja piste

he_elevation_ft: Nadmorska visina višeg kraja piste

he_heading_degT: Azimut višeg kraja piste

he_displaced_threshold_ft: Pomeraj praga višeg kraja piste

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Proces širenja

Pronalazim let sa kašnjenjem ($\text{Dep\_Delay} > 0$ ili $\text{Arr\_Delay} > 0$) iz `US_flights_2023.csv` za datum 2023-12-31.

Povezujem sa `Cancelled_Diverted_2023.csv` koristeći `FlightDate`, `Airline`, `Dep_Airport`, `Arr_Airport`.

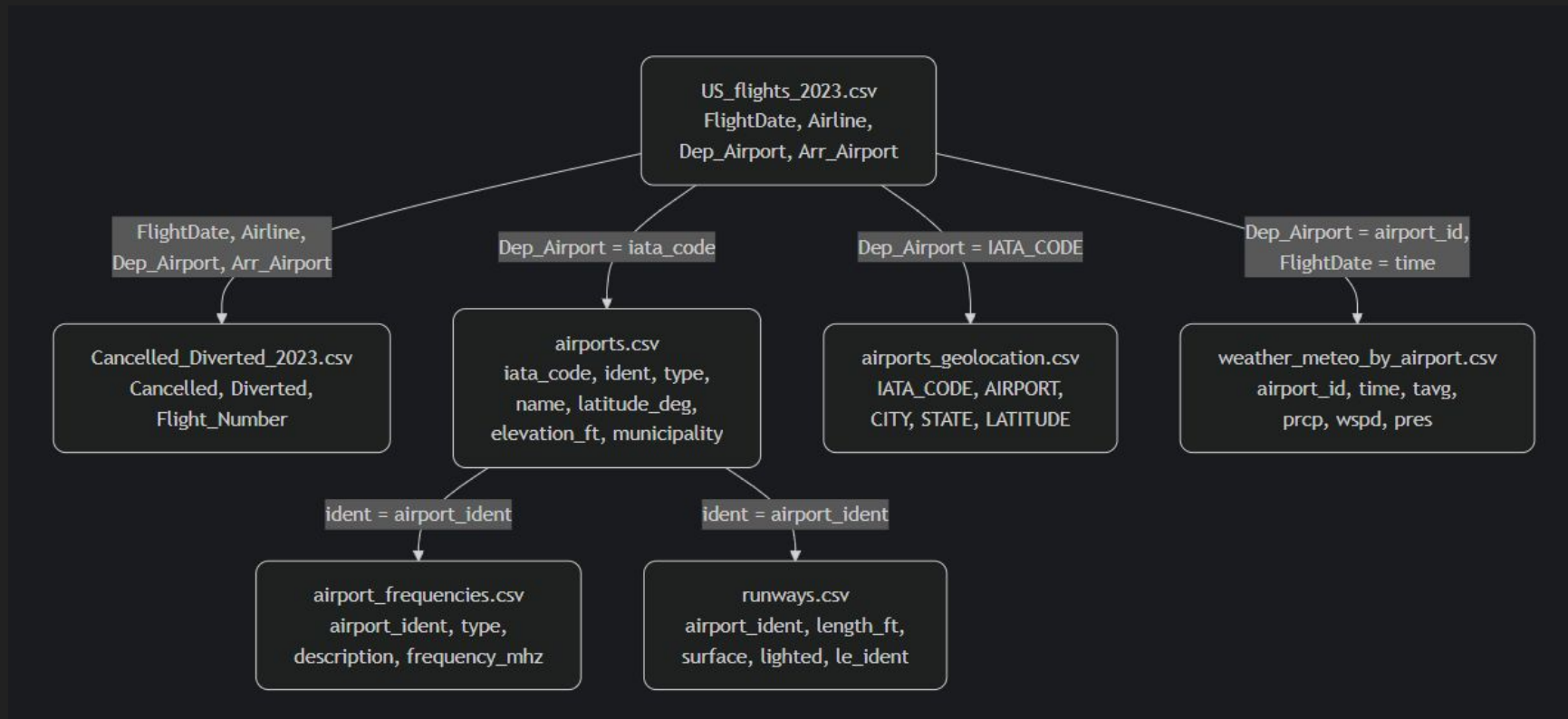
Povezujem polazni aerodrom (`Dep_Airport`) sa `airports.csv` preko `iata_code`.

Koristim `ident` iz `airports.csv` za povezivanje sa `airport_frequencies.csv` i `runways.csv` preko `airport_ident`.

Povezujem vremenske uslove iz `weather_meteo_by_airport.csv` koristeći `airport_id` (koji odgovara `Dep_Airport`) i `time` (koji odgovara `FlightDate`).

Povezujem geolokaciju iz `airports_geolocation.csv` koristeći `IATA_CODE` (koji odgovara `Dep_Airport`).

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Let (iz US_flights_2023.csv):

- FlightDate: 2023-12-31
- Airline: Delta Air Lines
- Dep_Airport: ATL
- Arr_Airport: LAX
- Dep_Delay: 20 (minuta)
- Arr_Delay: 15 (minuta)
- Tail_Number: N456DL
- Flight_Duration: 300 (minuta)
- Manufacturer: Boeing
- Model: 737-900
- Aircraft_age: 7.5
- Dep_CityName: Atlanta
- Arr_CityName: Los Angeles
- DepTime_label: Afternoon
- Dep_Delay_Tag: 1
- Dep_Delay_Type: Moderate
- Arr_Delay_Type: Minor
- Distance_type: Long
- Delay_Carrier: 5.0
- Delay_Weather: 10.0
- Delay_NAS: 5.0
- Delay_Security: 0.0
- Delay_LastAircraft: 0.

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Status leta (iz Cancelled_Diverted_2023.csv):

- FlightDate: 2023-12-31
- Airline: Delta Air Lines
- Dep_Airport: ATL
- Arr_Airport: LAX
- Cancelled: 0
- Diverted: 0
- Flight_Number: 789

Frekvencije za ATL (iz airport_frequencies.csv):

- id: 67890
- airport_ref: 12345
- airport_ident: KATL
- type: TWR
- description: Tower
- frequency_mhz: 119.5

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Polazni aerodrom (ATL) (iz airports.csv):

- id: 12345
- ident: KATL
- type: large_airport
- name: Hartsfield-Jackson Atlanta International Airport
- latitude_deg: 33.6367
- longitude_deg: -84.4281
- elevation_ft: 1026
- continent: NA
- iso_country: US
- iso_region: US-GA
- municipality: Atlanta
- scheduled_service: yes
- gps_code: KATL
- iata_code: ATL
- local_code: ATL
- home_link: <http://www.atl.com>
- wikipedia_link: https://en.wikipedia.org/wiki/Hartsfield-Jackson_Atlanta_International_Airport
- keywords: Atlanta, Hartsfield

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Piste za ATL (iz runways.csv):

- id: 23456
- airport_ref: 12345
- airport_ident: KATL
- length_ft: 11889
- width_ft: 150
- surface: Concrete
- lighted: 1
- closed: 0
- le_ident: 08L
- le_latitude_deg: 33.634
- le_longitude_deg: -84.435
- le_elevation_ft: 1015
- le_heading_degT: 89.0
- le_displaced_threshold_ft: 0
- he_ident: 26R
- he_latitude_deg: 33.639
- he_longitude_deg: -84.420
- he_elevation_ft: 1020
- he_heading_degT: 269.0
- he_displaced_threshold_ft: 0

Primer prostiranja podataka kroz datoteke

Vremenski uslovi za ATL (iz weather_meteo_by_airport.csv):

- airport_id: ATL
- time: 2023-12-31
- tavg: 12.0 (°C)
- tmin: 8.0 (°C)
- tmax: 15.0 (°C)
- prcp: 2.5 (mm)
- snow: 0.0 (mm)
- wdir: 270.0 (stepeni)
- wspd: 18.0 (km/h)
- pres: 1010.5 (hPa)

Geolokacija aerodroma (ATL) (iz airports_geolocation.csv):

- IATA_CODE: ATL
- AIRPORT: Hartsfield-Jackson Atlanta International Airport
- CITY: Atlanta
- STATE: GA
- COUNTRY: US
- LATITUDE: 33.6367
- LONGITUDE: -84.4281

Predlog logičke šeme za MongoDB

Flights

```
{
  "flight_id": "AA123_2023-01-01",
  "flight_date": "2023-01-01",
  "day_of_week": 1,
  "airline": "American Airlines",
  "tail_number": "N123AA",
  "flight_number": 1234,
  "status": {
    "cancelled": false,
    "diverted": false
  },
  "departure": {
    "airport": "JFK",
    "city": "New York",
    "time_label": "Morning",
    "delay": 15,
    "delay_tag": 1,
    "delay_type": "Delayed"
  },
}
```

```
  "arrival": {
    "airport": "LAX",
    "city": "Los Angeles",
    "delay": 10,
    "delay_type": "Delayed"
  },
  "flight_details": {
    "duration": 360,
    "distance_type": "Long",
    "delays": {
      "carrier": 5,
      "weather": 0,
      "nas": 10,
      "security": 0,
      "late_aircraft": 0
    }
  },
  "aircraft": {
    "manufacturer": "Boeing",
    "model": "737",
    "age": 5
  }
}
```


Predlog logičke šeme za MongoDB

Airports

```
{
  "iata_code": "JFK",
  "ident": "KJFK",
  "type": "large_airport",
  "name": "John F Kennedy International Airport",
  "elevation_ft": 13.0,
  "continent": "NA",
  "iso_country": "US",
  "iso_region": "US-NY",
  "municipality": "New York",
  "scheduled_service": "yes",
  "gps_code": "KJFK",
  "local_code": null,
  "home_link": "http://www.panynj.gov/airports/jfk.html",
  "wikipedia_link":
  "https://en.wikipedia.org/wiki/John_F._Kennedy_International_Airport",
  "keywords": "JFK, Kennedy"
}
```

Weather

```
{
  "airport_id": "JFK",
  "time": "2023-01-01",
  "weather": {
    "tavg": 5,
    "tmin": 2,
    "tmax": 8,
    "prcp": 0,
    "snow": 0,
    "wdir": 270,
    "wspd": 10,
    "pres": 1013
  }
}
```

Predlog logičke šeme za MongoDB

Runways

```
{
  "airport_ident": "KJFK",
  "runway_id": "123456",
  "length_ft": 14572.0,
  "width_ft": 200.0,
  "surface": "Asphalt",
  "lighted": 1,
  "closed": 0,
  "low_end": {
    "ident": "04L",
    "latitude_deg": 40.629,
    "longitude_deg": -73.785,
    "elevation_ft": 12.0,
    "heading_degT": 44.0,
    "displaced_threshold_ft": 0.0
  },
  "high_end": {
    "ident": "22R",
    "latitude_deg": 40.645,
    "longitude_deg": -73.771,
    "elevation_ft": 13.0,
    "heading_degT": 224.0,
    "displaced_threshold_ft": 0.0
  }
}
```

Predlog logičke šeme za MongoDB

Frequencies

```
{
  "airport_ident": "KJFK",
  "frequency_id": 123,
  "type": "TWR",
  "description": "Tower",
  "frequency_mhz": 119.1
}
```

Geolocation

```
{
  "iata_code": "JFK",
  "name": "John F Kennedy International
Airport",
  "city": "New York",
  "state": "NY",
  "country": "US",
  "location": {
    "latitude": 40.639801,
    "longitude": -73.7789
  }
}
```

Predlog agregacija – 10 pitanja

1. Koji su aerodromi tipa 'large_airport' sa prosečnim kašnjenjem polaska većim od 15 minuta, kada su padavine bile veće od 10 mm, i imaju piste duže od 10,000 stopa?
2. Koje avio-kompanije imaju najviše kašnjenja uzrokovanih vremenskim uslovima (vremensko kašnjenje > 10 minuta), za letove sa aerodroma sa nadmorskom visinom većom od 500 stopa i više od 5 komunikacionih frekvencija?
3. Koja je prosečna starost aviona starijih od 10 godina za letove sa kašnjenjem uzrokovanim nacionalnim avio-sistemom (NAS kašnjenje > 5 minuta), na aerodromima sa asfaltnom pistom i osvetljenjem?
4. Koji gradovi imaju najviše preusmerenih letova kada je smer vetra veći od 180 stepeni i brzina vetra preko 20 km/h?
5. Koji modeli aviona imaju najviše kašnjenja uzrokovanih kasnim avionom (kašnjenje > 15 minuta), na aerodromima tipa 'medium_airport' sa više od 3 piste?

Predlog agregacija – 10 pitanja

6. Koji je prosečni delay polaska za jutarnje letove (`DepTime_label = 'Morning'`) na aerodromima gde je bilo snega (`snow > 0`) i koriste frekvenciju tipa 'TWR'?
7. Koji proizvođači aviona imaju najviše otkazanih letova na aerodromima koji imaju lokalni kod?
8. Koji aerodromi imaju najveći udeo kašnjenja uzrokovanih NAS-om (`Delay_NAS`) tokom određenih dana u nedelji?
9. Koji su najčešći modeli aviona za letove na duge distance (`Distance_type = 'Long'`) koji poleću sa aerodroma u Njujorku sa pomerajem praga piste (`le_displaced_threshold_ft > 0`)?
10. Koji aerodromi imaju najduže prosečno trajanje leta za letove sa kašnjenjem uzrokovanim kasnim avionom (`Delay_LastAircraft > 10` minuta), u uslovima niskog pritiska (`pres < 1000` hPa), i `home_link`?